

DIPLOMATIE EN THEATER

BETREKKINGEN TUSSEN ENGELAND EN DE SPAANSE NEDERLANDEN IN HET EERSTE KWART VAN DE ZEVENTIENDE EEUW

Willem Schrickx, *Foreign Envoys and Travelling Players in the Age of Shakespeare and Jonson*, Wetteren, Universa, 1986, 368 p. (Werken uitgegeven door de Faculteit van de Letteren en Wijsbegeerte van de Rijksuniversiteit te Gent, 173e aflevering)
Te bestellen bij uitgeverij Universa, Hoenderstraat 24, 9200 Wetteren. Prijs : 1855 fr.

In zijn boek *Foreign Envoys and Travelling Players in the Age of Shakespeare and Jonson* werpt prof. em. Willem Schrickx meer licht op het intellectuele leven tijdens de laatste regeringsjaren van koningin Elizabeth I en het bewind van koning Jacob I in het algemeen, en op de historische achtergronden van de Elizabethaanse en Jacobeaanse literatuur in het bijzonder. Dit uitvoerige werk is het resultaat van jarenlange met grote wilskracht en geduld volgehouden studie van archiefmateriaal. De auteur benadrukt de interactie tussen theater en politiek ; een nauwkeurige analyse van historische bronnen kan inderdaad verhelderend werken bij de tekstinterpretatie.

Veel aandacht wordt besteed aan de diplomatieke relaties tussen Engeland en de Spaanse Nederlanden in de periode 1598-1621 (hoofdstukken II tot en met V, X en XI). Druk vredesoverleg ging de troonsbestijging van Jacob I vooraf. De gezanten die heen en weer reisden tussen het hof van koningin Elizabeth I en dat van de aartshertogen Albrecht en Isabella worden van nabij gevolgd. Louis Verreyken, een van de belangrijkste Brusselse ambtenaren, woonde op donderdag 6 maart 1600 een opvoering bij van Shakespeares *Henry IV*. Jammer genoeg onthield Verreyken zich van commentaar op het stuk. De Engelse gezant Lodowick Bryskett zocht Italiaanse steun voor Jacobs aanspraken op de Engelse kroon. Echo's van deze Florentijnse onderhandelingen treft men aan in het toneel van John Marston.

De Somerset House-Conferentie (London, 1603-1604) bezegelde de vrede tussen Engeland en het Spaans-Zuidnederlandse rijk. Op basis van allusies op Don Juan Fernandez de Velasco, hoofd van de Spaanse delegatie, toont prof. Schrickx aan dat Thomas Dekker het pamflet *The Meetings of Gallants* pas laat in 1604 of vroeg in 1605 schreef, en niet — zoals F.P. Wilson beweert — in januari-februari 1604. In de "Bad Quarto" van Shakespeares *Hamlet* heet de raadgever van koning Claudius Corambis. De naamsverandering in Polonius houdt waarschijnlijk verband met de Engels-Poolse onderhandelingen uit 1604.

In hun verslagen aan de aartshertogen schetsen de ambassadeurs en hun secretarissen een nauwkeurig beeld van het leven aan het Engelse hof. Wat de theatergeschiedenis betreft bevatten de rapporten interessante gegevens over de in hogere kringen erg in trek zijnde "Masques" van Ben Jonson, Samuel Daniel en anderen.

Een wezenlijk deel van het onderzoek is toegespitst op de "travelling players", de Engelse toneelspelers die rondreisden op het vasteland (hoofdstukken VI tot en met IX). Ook hier komt prof. Schrickx tot verrassende inzichten. Zo bewijst hij dat de jonge Shakespeare, in tegenstelling tot wat sommige specialisten stellen, niet mag worden geassocieerd met het gezelschap van de Earl of Pembroke. Concreet betekent dit dat *Henry VI Part 3* in 1591 werd opgevoerd door acteurs die behoorden tot een toneelgroep ontstaan uit de samensmelting van de Lord Admiral's Men met de Lord Strange's Men.

John Marston concipieerde *The Malcontent* (1604) voor het gesofisticeerde publiek van de Londense Inns of Court, dat wellicht de verwijzingen naar de politieke actualiteit kon vatten. Een leerling van Marston, Cyril Tourneur, wordt geïdentificeerd met de als militair en spion bedrijvige William Tourneur. Tot voorheen onontdekte archiefstukken maken mogelijk het pamflet *The Extremities* aan hem toe te schrijven. Bepaalde elementen uit Tourneurs bekendste drama *The Revenger's Tragedy* kunnen alleen worden verklaard door de aanwezigheid van de acteur-spion in Venetië en Graz.

Aan de hand van een hernieuwde analyse van de "Kammerrechnungen" van het hertogelijke hof van Wolfenbüttel reconstrueert de auteur samenstelling en reisroute van enkele rondtrekkende gezelschappen. Vooral John Green trad vaak op in onze gewesten. Deze acteur onderhield goede contacten met George Vincent, die op het continent de rol van de Picklehering, een clownstype, introduceerde en populariteit verschafte.

Wat dit boek indrukwekkend maakt, is in de eerste plaats de combinatie van enorm veel, grotendeels onbekend archiefmateriaal, met een grondige studie van de secundaire literatuur. Wie de periode niet of in onvoldoende mate kent, kan worden overrompeld door zoveel detailinformatie. De specialist daarentegen zal ongetwijfeld zijn kennis uitbreiden en verdiepen.

Nicole ROWAN